

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАНЬ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня
бакалавр за спеціальність 081 "Право"
спеціалізація «Правове забезпечення підприємницької діяльності»;
«Трудове право та правове забезпечення управлінської діяльності»

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри
кримінального права та правосуддя
Протокол № 3 від 30.09. 2019 року

Чернігів ЧНТУ 2019

Призначення покарань. Методичні вказівки до семінарських занять для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр за спеціальністю 081 «Право» спеціалізація «Правове забезпечення підприємницької діяльності»; «Трудове право та правове забезпечення управлінської діяльності» / Укл.: Коломієць Н.В. Чернігів: Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету. 2019. 30 с.

Укладач: Коломієць Наталія Володимирівна, доцент кафедри кримінального права та правосуддя ЧНТУ, д.ю.н., доцент.

Відповідальний за випуск: Сенченко Н.М., доцент кафедри кримінального права та правосуддя, кандидат юридичних наук.

Рецензент: Селецький Олексій Вікторович, кандидат юридичних наук, доцент, декан юридичного факультету Навчально-наукового інституту права і соціальних технологій Чернігівського національного технологічного університету.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	4
1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
«Призначення покарань»	5
1.1 Тематичний план навчальної дисципліни «Призначення покарань»	5
1.2 Структура навчальної дисципліни.....	13
1.3.Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю	15
2 ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ	17
2.1 Тема 1. Поняття, мета та ознаки покарання	16
2.2 Тема 2. Види кримінальних покарань	17
2.3 Тема 3. Загальні засади призначення покарання	18
2.4 Тема 4. Призначення покарання за сукупністю вироків	19
2.5 Тема 5. Призначення покарання за сукупністю злочинів.....	20
2.6 Тема 6. Поняття та завдання ювенальної пенології.....	22
2.7 Тема 7. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх	23
ДОДАТКИ.....	25
Додаток А – Орієнтовний перелік питань на залік	25
Додаток Б – Практичні завдання	28

ПЕРЕДМОВА

Вивчення навчальної дисципліни «**Призначення покарань**» є складовою частиною правничої освіти при підготовці здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр за спеціальністю 081 «Право». Разом з кримінальним, кримінально-процесуальним правом і кримінологією дана навчальна дисципліна входить в так званий кримінально-правовий комплекс, основною метою якого є формування у студентів знань політики держави в галузі призначення кримінальних покарань.

Метою даного курсу є ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними положеннями інституту кримінального права – інститутом покарання, а також з видами покарань та особливостей призначення різних видів кримінальних покарань.

Результати навчання полягають в тому, що на базі знань і умінь з цієї дисципліни студенти мають здатність проаналізувати правові проблеми з питань призначення кримінальних покарань, сформулювати та обґрунтувати правові позиції в цій сфері.

Вивчення курсу закінчується складанням підсумкового контролю-заліку.

1 ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАНЬ»

Тематичний план навчальної дисципліни «Призначення покарань»

Змістовий модуль 1. Основні положення про покарання та його види

Тема 1. Поняття, мета та ознаки покарання

Політика держави у боротьбі зі злочинністю. Поняття покарання. Ознаки покарання. Покарання як захід державного примусу. Оцінка покарання як кінцевого юридичного наслідку злочину. Публічний характер кримінального покарання. Кара- властивість будь-якого кримінального покарання. Покарання як негативна оцінка злочину та особи яка його вчинила, з погляду кримінального закону і моральності. Особистий характер покарання. Судимість як ознака кримінального покарання, що відрізняє його від інших засобів державного примусу.

Мета покарання. Абсолютні теорії покарання (теорії відплати). Відносні теорії покарання (теорії досягнення корисних цілей). Теорія залякування. Теорія психологічного примушування. Теорія спеціального запобігання. Теорія виправлення. Змішані теорії покарань. Кара як мета покарання. Виправлення як мета покарання. Спеціальне та загальне запобігання, як цілі покарання.

Тема 2. Види кримінальних покарань

Система покарань. Ознаки системи покарань. Покарання встановлюється тільки законом України. Система покарань представлена у вигляді їх переліку, є обов'язкова для суду. Перелік покарань, що утворює систему є вичерпним. Значення класифікації покарань.

Основні покарання: громадські роботи, виправні роботи, службові обмеження для військовослужбовців, арешт, обмеження волі, тримання у дисциплінарному батальйоні військовослужбовців, позбавлення волі на певний строк, довічне позбавлення волі.

Додаткові покарання: позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу; конфіскація майна.

Покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові («змішані» види покарань): штраф, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Класифікація покарань за суб'єктом, до якого застосовуються покарання. Загальні покарання. Спеціальні покарання.

За можливістю визначення строку покарання покарання поділяються на строкові та безстрокові.

Змістовий модуль 2. Поняття, система і загальні засади призначення покарання

Тема 3. Загальні засади призначення покарання

Поняття, ознаки та значення загальних засад призначення покарання та проблема їх законодавчого закріплення у чинному КК України.

Загальні засади призначення покарання та принципи призначення покарання, їх співвідношення між собою. Вплив принципів призначення покарання на формування, закріплення у кримінальному законі та застосування загальних засад призначення покарання.

Загальні засади призначення покарання за кримінальним законодавством України.

Призначення покарання у межах санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу, що передбачає відповідальність за вчинений злочин. Законодавчі недоліки конструювання санкцій окремих статей Особливої частини КК України, які не уможливають виконання на практиці вимог даної загальної засади призначення покарання, та шляхи їх подолання.

Призначення покарання відповідно до положень Загальної частини Кримінального кодексу. Проблема визначення переліку положень Загальної частини Кримінального кодексу, які повинні враховуватися судом при призначенні покарання, в теорії кримінального права. Помилки, які мають місце у судовій практиці, щодо урахування судом при призначенні покарання положень Загальної частини КК України.

Призначення покарання з урахуванням ступеня тяжкості вчиненого злочину. Поняття ступеня тяжкості вчиненого злочину та проблеми його визначення та врахування у судовій практиці при призначенні покарання. Співвідношення термінів "ступінь тяжкості злочину", "ступінь суспільної небезпеки злочину", "характер суспільної небезпеки злочину", "ступінь тяжкості вчиненого злочину", "тяжкість злочину".

Тема 4. Особливості призначення основних покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці

Громадські роботи. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Виправні роботи. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Службові обмеження для військовослужбовців. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Особливості призначення покарання у виду арешту. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Обмеження волі. Умови і порядок призначення цього покарання. Обставини, які виключають застосування цього виду покарання.

Тримання в дисциплінарному батальйоні військовослужбовців. Умови і порядок призначення цього покарання.

Особливості призначення позбавлення волі на певний строк та довічного позбавлення волі.

Тема 5. Особливості призначення додаткових покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці

Особливості призначення позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.

Місце конфіскації майна в системі покарань та особливості призначення цього покарання. Помилки призначення конфіскації майна у судовій практиці.

Особливості призначення покарань, що можуть застосовуватися і як основні, і як додаткові та проблеми їх застосування у судовій практиці.

Штраф. Особливості призначення штрафу та проблеми його застосування у судовій практиці.

Особливості призначення позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.

Тема 6. Характеристика обставин, які пом'якшують покарання

Обставини, що пом'якшують покарання. З'явлення із зізнанням, щире каяття або активне сприяння розкриттю злочину;

Добровільне відшкодування завданого збитку або усунення заподіяної шкоди;

Надання медичної або іншої допомоги потерпілому безпосередньо після вчинення злочину;

Вчинення злочину неповнолітнім;

Вчинення злочину жінкою в стані вагітності;

Вчинення злочину внаслідок збігу тяжких особистих, сімейних чи інших обставин;

Вчинення злочину під впливом погрози, примусу або через матеріальну, службову чи іншу залежність;

Вчинення злочину під впливом сильного душевного хвилювання, викликаного жорстоким поведінням, або таким, що принижує честь і гідність особи, а також за наявності системного характеру такого поведіння з боку потерпілого;

Вчинення злочину з перевищенням меж крайньої необхідності;

Виконання спеціального завдання з попередження чи розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації, поєднане з вчиненням злочину у випадках, передбачених КК України.

Тема 7. Характеристика обставин, які обтяжують покарання

Обставини, які обтяжують покарання.

Вчинення злочину особою повторно та рецидив злочинів.

Вчинення злочину групою осіб за попередньою змовою.

Вчинення злочину на ґрунті расової, національної, релігійної ворожнечі чи розбрату або на ґрунті статевої приналежності.

Вчинення злочину у зв'язку з виконанням потерпілим службового або громадського обов'язку.

Тяжкі наслідки, завдані злочином.

Вчинення злочину щодо особи похилого віку, особи з інвалідністю або особи, яка перебуває в безпорадному стані, або особи, яка страждає на психічний розлад, зокрема на недоумство, має вади розумового розвитку, а також вчинення злочину щодо малолітньої дитини або у присутності дитини.

Вчинення злочину щодо подружжя чи колишнього подружжя або іншої особи, з якою винний перебуває (перебував) у сімейних або близьких відносинах;

Вчинення злочину щодо жінки, яка завідомо для винного перебувала у стані вагітності;

Вчинення злочину щодо особи, яка перебуває в матеріальній, службовій чи іншій залежності від винного;

Вчинення злочину з використанням малолітнього або особи, що страждає психічним захворюванням чи недоумством;

Вчинення злочину з особливою жорстокістю;

Вчинення злочину з використанням умов воєнного або надзвичайного стану, інших надзвичайних подій;

Вчинення злочину загальнонебезпечним способом;

Вчинення злочину особою, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманюючих засобів.

Змістовий модуль 3. Порядок призначення покарання

Тема 8. Призначення покарання за сукупністю вироків

Поняття сукупності вироків. Відмінність сукупності вироків від сукупності злочинів.

Умови призначення покарання за сукупністю вироків. Проблема, що виникає у судовій практиці при призначенні покарання, у зв'язку з використанням законодавцем у ч. 1 ст.71 КК України терміну "постановлення вироку".

Порядок та межі призначення покарання за сукупністю вироків.

Призначення покарання за новий вчинений злочин. Правила визначення остаточного покарання за сукупністю вироків. Приєднання до

покарання, призначеного за новим вироком, невідбутої частини покарання за попереднім вироком. Вимоги з урахуванням яких здійснюється складання покарань за правилами ст. 71 КК України. Визначення (обчислення) невідбутої частини покарання, призначеного за попереднім вироком. Проблеми, що виникають у судовій практиці, щодо визначення (обчислення) невідбутої частини покарання, призначеного за попереднім вироком. Випадки визначення остаточного покарання за сукупністю вироків шляхом поглинання не відбутої частини покарання за попереднім вироком або покарання, призначеного за новим вироком.

Межі остаточного покарання за сукупністю вироків. Вимоги з урахуванням яких суд визначає розмір остаточного покарання за сукупністю вироків.

Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення при складанні покарань за сукупністю вироків.

Особливий порядок визначення остаточного покарання за сукупністю вироків, коли призначені за окремими злочинами різні види покарань не можуть бути складені.

Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю вироків.

Особливості призначення окремих видів покарань за сукупністю вироків.

Порядок призначення покарання у випадку, коли засуджений після постановлення вироку, але до повного відбуття покарання вчинив два або більше злочинів.

Типові помилки, що мають місце в судовій практиці, при призначенні покарання за сукупністю вироків.

Тема 9. Призначення покарання за сукупністю злочинів

Сукупність злочинів – передумова призначення покарання за сукупністю злочинів.

Поняття та види сукупності злочинів. Відмежування сукупності злочинів від конкуренції кримінально - правових норм. Відмежування ідеальної сукупності злочинів від складного одиничного злочину.

Порядок і межі призначення покарання за сукупністю злочинів. Призначення покарання за окремими злочинами, що утворюють сукупність.

Правила визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів. Визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів шляхом поглинання менш суворого покарання більш суворим та недоліки застосування цього правила у судовій практиці. Визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів шляхом повного чи часткового складання призначених покарань. Межі остаточної міри покарання за сукупністю злочинів.

Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення при складанні покарань за сукупністю злочинів.

Особливий порядок визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів, коли призначені за окремі злочини різні види покарань не можуть бути складені.

Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю злочинів.

Порядок призначення покарання, якщо після постановлення вироку в справі буде встановлено, що засуджений винен ще і в іншому злочині, вчиненому ним до постановлення попереднього вироку.

Особливості призначення окремих видів покарань за сукупністю злочинів.

Типові помилки, що мають місце в судовій практиці, при призначенні покарання за сукупністю злочинів.

Тема 10. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті

Враховання при призначенні покарання за незакінчений злочин загальних засад призначення покарання.

Враховання при призначенні покарання за незакінчений злочин ступеня тяжкості вчиненого особою діяння.

Враховання при призначенні покарання за незакінчений злочин ступеня здійснення злочинного наміру.

Враховання при призначенні покарання за незакінчений злочин причин, внаслідок яких злочин не було доведено до кінця.

Правило обчислення строку або розміру покарання за вчинення готування до злочину та проблеми, які виникають у судовій практиці щодо його встановлення.

Правило обчислення строку або розміру покарання за вчинення замаху на злочин та проблеми, які виникають у судовій практиці щодо його встановлення.

Обчислення строку або розміру покарання за вчинення готування до злочину за наявності підстав обов'язкового пом'якшення покарання, передбаченого ст. 69 - 1 КК України.

Обчислення строку або розміру покарання за вчинення замаху на злочин за наявності підстав обов'язкового пом'якшення покарання, передбаченого ст. 69 - 1 КК України.

Призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті.

Враховання при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, загальних засад призначення покарання.

Враховання при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, характеру та ступеня участі кожного із співучасників у вчиненні злочину. Поняття характеру участі співучасника у вчиненні злочину. Поняття ступеня участі співучасника у вчиненні злочину.

Проблеми враховання при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, обставин, що пом'якшують та обтяжують покарання.

Врахування при призначенні покарання за злочин, вчинений у співучасті, форми співучасті.

Типові помилки, що мають місце, у судовій практиці призначення покарання за злочин, вчинений у співучасті.

Тема 11. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбаченого законом

Поняття та правова природа призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом. Співвідношення між загальними засадами призначення покарання та призначенням більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Підстави призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, та проблеми встановлення їх у судовій практиці.

Види призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом, та проблеми визначення їх в теорії кримінального права.

Призначення покарання, нижче від найнижчої межі, встановленої в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини Кримінального кодексу.

Призначення більш м'якого виду основного покарання, не зазначеного у санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за вчинений злочин.

Незастосування додаткового покарання, що передбачене в санкції статті (санкції частини статті) Особливої частини КК як обов'язкове.

Типові помилки, що мають місце у судовій практиці при призначенні більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Тема 12. Поняття та завдання ювенальної пенології

Поняття ювенальної пенології, предмет, структура, принципи, функції. Особливості розвитку теорії про покарання неповнолітніх у зарубіжних країнах.

Сутність та закономірності розвитку інституту покарання неповнолітніх. Оптимізація кримінально-правових засобів впливу на неповнолітніх. Мета покарання неповнолітніх. Завдання ювенальної пенології.

Тема 13. Принципи та функції ювенальної пенології

Принципи ювенальної пенології. Принцип гласності. Принцип безперервності вдосконалення. Принцип наступності. Принцип новизни. Принцип взаємозалежності з науками кримінально-правового циклу. Принцип об'єктивності. Принцип обґрунтованості. Принцип системності.

Функції ювенальної пенології. Види функцій. Загальні функції. Спеціальні функції.

Тема 14. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх

Штраф.
Громадські роботи.
Виправні роботи.
Арешт.
Позбавлення волі на певний строк.

Тема 15. Призначення покарання неповнолітнім

Загальні засади призначення покарання. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин вчинений у співучасті. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.. Призначення покарання за наявності обставин, що пом'якшують покарання. Призначення покарання за сукупністю злочинів. Призначення покарання за сукупністю вироків. Обчислення строків покарання.

Звільнення від покарання з випробуванням. Звільнення від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.

Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання. Судимість. Погашення судимості. Зняття судимості.

1.2. Структура навчальної дисципліни

Таблиця 1.1 – Розподіл обсягу годин дисципліни за темами і формами вивчення.

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин для денної форми навчання							
		Всього	У тому числі						С.р.
			Лек.	Пр.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Модуль 1									
Змістовий модуль 1. Основні положення про покарання та його види									
1	Поняття, мета та ознаки покарання	11	/0	2	/0	2/0		7	/0
2	Види кримінальних покарань	12	/0	2	/0	2/0		8	/0
	Разом за змістовим модулем 1	23	/0	4	/0	4/0		15	/0
Змістовий модуль 2. Поняття, система і загальні засади призначення покарання									
3	Загальні засади призначення покарання	7	/0	2	/0	2/0		3/	0
4	Особливості призначення основних покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці.	3	/0	0	/0	0/0		3/	0
5	Особливості призначення додаткових покарань та проблеми їх застосування у судовій практиці.	3	/0	0	/0	0/0		3/	0
6	Характеристика обставин, які пом'якшують покарання	3	/0	0	/0	0/0		3/	0
7	Характеристика обставин, які обтяжують покарання	3	/0	0	/0	0/0		3/	0
	Разом за змістовим модулем 2	19	/0	2	/0	2/0		15	/0
Змістовий модуль 3. Порядок призначення покарання									
8	Призначення покарання за сукупністю вироків	9	/0	2	/0	2/0		5	/0
9	Призначення покарання за сукупністю злочинів	8	/0	2	/0	2/0		4	/0
10	Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті	3	/0	0	/0	0/0		3	/0
11	Призначення більш м'якого покарання, ніж передбаченого законом	3	/0	0	/0	0/0		3	/0
	Разом за змістовим модулем 3	23	/0	4	/0	4/0		15	/0
Змістовий модуль 4. Особливості кримінального покарання неповнолітніх									
12	Поняття та завдання ювенальної пенології	5	/0	0	/0	2/0		5	/0
13	Принципи та функції ювенальної пенології	6	/0	2	/0	0/0		4	/0
14	Види покарань, що застосовуються до	7	/0	2	/0	2/0		3	/0

	неповнолітніх				
15	Призначення покарання неповнолітнім	7 /0	2 /0	0/0	3 /0
	Разом за змістовим модулем 4	25 /0	6 /0	4/0	15 /0
	Усього годин за дисципліну	90 /0	16 /0	14/0	60 /0

1.3 Методи поточного та підсумкового атестаційного контролю з навчальної дисципліни «Призначення покарань»

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- поточне тестування після вивчення кожної теми;
- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- залік.

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із студентами під час лекцій, практичних занять та консультацій, вирішення задач під час виконання самостійної роботи та опитувань студентів.

Підсумковий контроль включає модульний та семестровий контроль. Семестровий контроль за результатами вивчення дисципліни проводиться в останній атестаційний тиждень семестру (сесію) шляхом зваженого додавання результатів модульного контролю та постановки підсумкової оцінки до екзаменаційної відомості. За результатами 1-го та 2-го та 3-го 4-го модулів виставляється екзаменаційна оцінка відповідно до шкали оцінювання, що наведена в наступному розділі. В кінці семестру, студент може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 40% підсумкової оцінки – на заліку.

Складання заліку є обов'язковим елементом підсумкового контролю знань для студентів, які претендують на оцінку «добре» або «відмінно». Якщо студент виконав всі види робіт протягом семестру (з мінімальними вимогами до знань) та набрав 60% підсумкової оцінки (тобто «задовільно»), то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.

Білету для заліку знаходяться в пакеті документів на дисципліну.

2. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

2.1 Тема 1. Поняття, мета та ознаки покарання

План заняття

1. Поняття покарання за кримінальним правом України.
2. Мета покарання.
3. Ознаки покарання за кримінальним правом України.

Питання для самоконтролю

1. Що таке система покарань?
2. Які суттєві ознаки включає в себе поняття системи покарань?

Теми рефератів:

1. Абсолютні теорії покарання (теорії відплати).
2. Відносні теорії покарання (теорії досягнення корисних цілей).
3. Теорія залякування. Теорія психологічного примушування.
4. Теорія спеціального запобігання.
5. Теорія виправлення.
6. Змішані теорії покарань.
7. Кара як мета покарання.
8. Виправлення як мета покарання.
9. Спеціальне та загальне запобігання, як цілі покарання.

Література до теми

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади: підручник. К.: Дакор, 2018. 404с.
2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Алерта. Правова Єдність, 2018. 360с.
3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 01.10. 2019 року: Офіц. текст. К.: Правова єдність, 2019. 213с.
5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2-х томах. За заг. редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. К.: Право, 2013. 1416с.
6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного суду України. Упорядник С.Г. Туманов. К.: Право, 2019. 792с.

7. Кримінальний кодекс України: науково практичний коментар. За ред. Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О., Музика А.А., Бойко А.М., Брич Л.П., Задоян К.П., Мельник М.І., Письменський Є.О., Ришелюк А.М.К.: Дакор, 2019. 13844 с.

8. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. К.: Фенікс, 2018. 394 с.

2.2 Тема 2. Види кримінальних покарань

План заняття

- 1. Поняття та значення системи покарань за кримінальним правом.*
- 2. Види (класифікація) покарань.*
- 3. Характеристика основних видів покарань.*
- 4. Додаткові і покарання, їх види.*
- 5. Покарання, які можуть застосовуватися і як основні і як додатков.*
- 6. строкові безстрокові покарання.*

Питання для самоконтролю

- 1. Види (класифікація) покарань.*
- 2. Довічне позбавлення волі.*
- 3. Позбавлення волі на певний строк.*
- 4. Тримання в дисциплінарному батальйоні.*
- 5. Обмеження волі.*
- 6. Арешт.*
- 7. Конфіскація майна.*
- 8. Службові обмеження для військовослужбовців.*
- 9. Виправні роботи.*
- 10. Громадські роботи.*
- 11. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.*
- 12. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.*
- 13. Штраф.*

Теми рефератів:

- 1. Покарання, що можуть призначатися і як основні, і як додаткові («змішані» види покарань).*
- 2. Класифікація покарань за суб'єктом, до якого застосовуються покарання.*

Література до теми

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади: підручник. К.: Дакор, 2018. 404с.

2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Алерта. Правова Єдність, 2018. 360с.
3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 01.10. 2019 року: Офіц. текст. К.: Правова єдність, 2019. 213с.
5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2-х томах. За заг. редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. К.: Право, 2013. 1416с.
6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного суду України. Упорядник С.Г. Туманов. К.: Право, 2019. 792с.
7. Кримінальний кодекс України: науково практичний коментар. За ред. Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О., Музика А.А., Бойко А.М., Брич Л.П., Задоян К.П., Мельник М.І., Письменський Є.О., Ришелюк А.М.К.: Дакор, 2019. 13844 с.
8. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. К.: Фенікс, 2018. 394 с.

Тема 3. Загальні засади призначення покарання

План заняття

1. *Загальні засади призначення покарання.*
2. *Загальна характеристика обставин, які обтяжують чи пом'якшують покарання, їх значення.*
3. *Призначення покарання за незакінчений злочин та злочин, вчинений у співучасті*
4. *Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.*

Питання для самоконтролю

1. *На яких принципах ґрунтується призначення покарання?*
2. *Що треба розуміти під загальними началами призначення покарання?*
3. *Яке значення для призначення покарання мають обставини, що пом'якшують покарання?*
4. *Які фактори КК України відносять до пом'якшуючих обставин?*

Теми рефератів:

1. Порядок та межі призначення покарання за сукупністю вироків.
2. Правила визначення остаточного покарання за сукупністю вироків.
3. Проблеми, що виникають у судовій практиці, щодо визначення (обчислення) невідбутої частини покарання, призначеного за попереднім вироком.

4. Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю вироків.

5. Особливості призначення окремих видів покарань за сукупністю вироків.

Література до теми

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади: підручник. К.: Дакор, 2018. 404с.

2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Алерта. Правова Єдність, 2018. 360с.

3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.

4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 01.10. 2019 року: Офіц. текст. К.: Правова єдність, 2019. 213с.

5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2-х томах. За заг. редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. К.: Право, 2013. 1416с.

6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного суду України. Упорядник С.Г. Туманов. К.: Право, 2019. 792с.

7. Кримінальний кодекс України: науково практичний коментар. За ред. Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О., Музика А.А., Бойко А.М., Брич Л.П., Задоян К.П., Мельник М.І., Письменський Є.О., Ришелюк А.М.К.: Дакор, 2019. 13844 с.

8. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. К.: Фенікс, 2018. 394 с.

2.4. Тема. 4 Призначення покарання за сукупністю вироків

План заняття

1. Призначення покарання за сукупністю злочинів.

2. Етапи призначення покарання за сукупністю злочинів.

Питання для самоконтролю

1. Загальні начала призначення покарання.

2. Призначення покарання за сукупністю злочинів.

3. Призначення покарання за сукупністю вироків.

4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

5. Загальна характеристика обставин, що пом'якшують

6. Загальна характеристика обставин, що обтяжують покарання.

7. Загальна характеристика та види звільнення від кримінального покарання.

Теми рефератів:

1. Призначення покарання з урахуванням ступеня тяжкості вчиненого злочину.

2. Поняття ступеня тяжкості вчиненого злочину та проблеми його визначення та врахування у судовій практиці при призначенні покарання.

3. Співвідношення термінів "ступінь тяжкості злочину", "ступінь суспільної небезпеки злочину", "характер суспільної небезпеки злочину", "ступінь тяжкості вчиненого злочину", "тяжкість злочину".

Література до теми:

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади: підручник. К.: Дакор, 2018. 404с.

2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Алерта. Правова Єдність, 2018. 360с.

3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.

4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 01.10. 2019 року: Офіц. текст. К.: Правова єдність, 2019. 213с.

5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2-х томах. За заг. редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. К.: Право, 2013. 1416с.

6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного суду України. Упорядник С.Г. Туманов. К.: Право, 2019. 792с.

7. Кримінальний кодекс України: науково практичний коментар. За ред. Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О., Музика А.А., Бойко А.М., Брич Л.П., Задоян К.П., Мельник М.І., Письменський Є.О., Ришелюк А.М. К.: Дакор, 2019. 13844 с.

8. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. К.: Фенікс, 2018. 394 с.

2.5 Тема 5 Призначення покарання за сукупністю злочинів

План заняття

1. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
2. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення

Питання для самоконтролю

1. *Поняття, ознаки та значення загальних засад призначення покарання*
2. *Принципи призначення покарання*
3. *Призначення покарання з урахуванням ступеня тяжкості вчиненого злочину.*
4. *Обставини, що помякшують покарання.*
5. *Обставини, які обтяжують покарання.*
6. *Умови призначення покарання за сукупністю вироків.*
7. *Порядок та межі призначення покарання за сукупністю вироків.*
8. *Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення*
9. *Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю вироків.*
10. *Порядок і межі призначення покарання за сукупністю злочинів.*

Теми рефератів:

1. *Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення при складанні покарань за сукупністю злочинів.*
2. *Особливий порядок визначення остаточного покарання за сукупністю злочинів, коли призначені за окремі злочини різні види покарань не можуть бути складені.*
3. *Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю злочинів.*
4. *Особливості призначення окремих видів покарань за сукупністю злочинів.*
5. *Типові помилки, що мають місце в судовій практиці, при призначенні покарання за сукупністю злочинів.*

Література до теми:

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади: підручник. К.: Дакор, 2018. 404с.
2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Алерта. Правова Єдність, 2018. 360с.
3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 01.10. 2019 року: Офіц. текст. К.: Правова єдність, 2019. 213с.
5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2-х томах. За заг. редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. К.: Право, 2013. 1416с.
6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного суду України. Упорядник С.Г. Туманов. К.: Право, 2019. 792с.

7. Кримінальний кодекс України: науково практичний коментар. За ред. Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О., Музика А.А., Бойко А.М., Брич Л.П., Задоян К.П., Мельник М.І., Письменський Є.О., Ришелюк А.М.К.: Дакор, 2019. 13844 с.

8. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. К.: Фенікс, 2018. 394 с.

2.6 Тема 6. Поняття та завдання ювенальної пенології

План заняття

- 1. Поняття ювенальної пенології.*
- 2. Предмет ювенальної пенології.*
- 3. Структура ювенальної пенології.*
- 4. Принципи ювенальної пенології.*
- 5. Функції ювенальної пенології.*
- 6. Мета покарання неповнолітніх.*

Теми рефератів:

1. Сутність та закономірності розвитку інституту покарання неповнолітніх.
2. Оптимізація кримінально-правових засобів впливу на неповнолітніх.
3. Особливості розвитку теорії про покарання неповнолітніх у зарубіжних країнах.

Література до теми:

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади: підручник. К.: Дакор, 2018. 404с.
2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Алерта. Правова Єдність, 2018. 360с.
3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 01.10. 2019 року: Офіц. текст. К.: Правова єдність, 2019. 213с.
5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2-х томах. За заг. редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. К.: Право, 2013. 1416с.
6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного суду України. Упорядник С.Г. Туманов. К.: Право, 2019. 792с.
7. Кримінальний кодекс України: науково практичний коментар. За ред. Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О., Музика А.А., Бойко А.М., Брич Л.П., Задоян К.П., Мельник М.І., Письменський Є.О., Ришелюк А.М.К.: Дакор, 2019. 13844 с.

2.7 Тема 7 Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх

План заняття

1. Загальні положення щодо кримінальної відповідальності неповнолітніх;
2. Види покарань, що можуть бути застосовані до неповнолітніх.

Питання для самоконтролю

1. Штраф.
2. Громадські роботи.
3. Виправні роботи.
4. Арешт.
5. Позбавлення волі на певний строк.

Теми рефератів:

1. Зарубіжний досвід кримінально-правової регламентації інституту покарання неповнолітніх.
2. Інститут покарання неповнолітніх у кримінальному праві України.
3. Ювенальна пеналогія.
4. Європейські правові стандарти застосування покарання до неповнолітніх.

Література до теми:

1. Берзін П.С. Кримінальне право України. Загальна частина. У 3-х томах. Том 1. Загальні засади: підручник. К.: Дакор, 2018. 404с.
2. Вереша Р.В. Кримінальне право України. Загальна частина: навчальний посібник. К.: Алерта. Правова Єдність, 2018. 360с.
3. Вознюк А. А. Кримінальне право України. Загальна частина : конспект лекцій. К. : Нац. акад. внутр. справ, «Освіта України», 2016. 236 с.
4. Кримінальний кодекс України: чинне законодавство із змінами та допов. на 01.10. 2019 року: Офіц. текст. К.: Правова єдність, 2019. 213с.
5. Кримінальний кодекс України. Науково-практичний коментар у 2-х томах. За заг. редакцією В.Я. Тація, В.І. Борисова, В.І. Тютюгіна. К.: Право, 2013. 1416с.
6. Кримінальний кодекс України з постатейним коментарем, висновками Верховного суду України. Упорядник С.Г. Туманов. К.: Право, 2019. 792с.
7. Кримінальний кодекс України: науково практичний коментар. За ред. Хавронюк М.І., Дудоров О.О., Навроцький В.О., Музика А.А., Бойко А.М., Брич Л.П., Задоян К.П., Мельник М.І., Письменський Є.О., Ришелюк А.М. К.: Дакор, 2019. 13844 с.
8. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина: Підруч. К.: Фенікс, 2018. 394 с.

ДОДАТКИ

Додаток А –Перелік питань, що виносяться на залік

1. Поняття та ознаки покарання за кримінальним правом України.
2. Кара як ознака покарання.
3. Мета покарання за кримінальним правом України.
4. Система покарань, її ознаки та значення.
5. Види (класифікація) покарань.
6. Довічне позбавлення волі.
7. Позбавлення волі на певний строк.
8. Тримання в дисциплінарному батальйоні.
9. Обмеження волі.
10. Арешт.
11. Конфіскація майна.
12. Службові обмеження для військовослужбовців.
13. Виправні роботи.
14. Громадські роботи.
15. Позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю.
16. Позбавлення військового, спеціального звання, рангу, чину або кваліфікаційного класу.
17. Штраф.
18. Поняття, підстави та види звільнення від кримінальної відповідальності.
19. Звільнення від покарання з випробуванням.
20. Обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням.
21. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям.
22. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з примиренням винного з потерпілим.
23. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки.
24. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки.
25. Звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінчення строків давності.
26. Загальні начала призначення покарання.
27. Призначення покарання за сукупністю злочинів.
28. Призначення покарання за сукупністю вироків.
29. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
30. Загальна характеристика обставин, що пом'якшують покарання.
31. Загальна характеристика обставин, що обтяжують покарання.

32. Загальна характеристика та види звільнення від кримінального покарання.
33. Звільнення від відбування покарання з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до семи років.
34. Звільнення від відбування покарання у зв'язку із закінченням строків давності виконання обвинувального вироку.
35. Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років.
36. Звільнення від покарання за актами амністії та помилування.
37. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
38. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким покаранням.
39. Звільнення від відбування покарання за хворобою.
40. Погашення та зняття судимості.
41. Примусові заходи медичного характеру.
42. Обмежувальні заходи.
43. Заходи кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.
44. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
45. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.
46. Види покарань, які застосовуються до неповнолітніх.
47. Особливості призначення покарання до неповнолітніх.
48. Звільнення неповнолітніх від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру.
49. Звільнення неповнолітніх від відбування покарання з випробуванням.
50. Умовно-дострокове звільнення неповнолітніх від відбування покарання.
51. Поняття, ознаки та значення загальних засад призначення покарання.
52. Принципи призначення покарання.
53. Призначення покарання з урахуванням ступеня тяжкості вчиненого злочину.
54. Обставини, що пом'якшують покарання.
55. Обставини, які обтяжують покарання.
56. Умови призначення покарання за сукупністю вироків.
57. Порядок та межі призначення покарання за сукупністю вироків.
58. Правила складання покарань та зарахування строку попереднього ув'язнення.
59. Особливості призначення додаткових покарань за сукупністю вироків.
60. Порядок і межі призначення покарання за сукупністю злочинів.
61. Призначення покарання за незакінчений злочин та за злочин, вчинений у співучасті.

62. Підстави призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.
63. Поняття та завдання ювенальної пенології.
64. Принципи та функції ювенальної пенології.
65. Обчислення строків покарання.

Додаток Б – Практичні завдання

1. 17-річний Р. вчинив незакінчений замах на умисне вбивство двох або більше осіб (ч. 3 ст. 15 і п. 2 ч. 2 ст. 115 КК). Ураховуючи, що санкція ч. 2 ст. 115 КК передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від 10 до 15 років або довічне позбавлення волі, а також те, що на час постановлення вироку Р. виповнилось 19 років, які (яке) покарання та в яких межах суд може призначити Р.?

2. 16-річний громадянин І. вчинив крадіжку (ч. 1 ст. 185 КК). Санкція цієї статті передбачає покарання у виді штрафу від 50 до 100 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадських робіт на строк від 80 до 240 годин, або виправних робіт на строк до 2 років, або арешту на строк до 6 місяців, або позбавлення волі на строк до 3 років. Визначте, які з передбачених у санкції покарань і в яких межах суд може призначити неповнолітньому І. за умови, що він працює і має власне майно і дохід.

3. Вагітна громадянка І. вчинила закінчений замах на умисне вбивство з особливою жорстокістю (ч. 2 ст. 15, п. 4 ч. 2 ст. 115 КК). Санкція цієї статті передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від 10 до 15 років або довічне позбавлення волі. Яке максимальне покарання може призначити громадянці І. суд?

4. Вагітна громадянка І. вчинила закінчений замах на шахрайство (ч. 2 ст. 15, ч. 1 ст. 190 КК). Санкція цієї статті передбачає покарання у виді штрафу до 50 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або громадських робіт на строк до 240 годин, або виправних робіт на строк до двох років, або обмеження волі на строк до трьох років. Яке найбільш суворе покарання може призначити громадянці І. суд?

5. Військовослужбовець І., призваний на військову службу під час мобілізації, вчинив злочин, передбачений ч. 4 ст. 407 КК (Самовільне залишення військової частини або місця служби в особливий період; санкція передбачає покарання у виді позбавлення волі на строк від 3 до 7 років). Враховуючи наявність передбачених в законі підстав, суд відповідно до ч. 1 ст. 69 КК призначив військовослужбовцю І. покарання у виді позбавлення волі строком на 2 роки та одразу ж здійснив його заміну триманням в

дисциплінарному батальйоні військовослужбовців строком на 2 роки. Надайте оцінку рішенню суду.

6. Громадянин І. підшукував засоби для вчинення злочину, передбаченого ч. 1 ст. 162 КК ("Порушення недоторканності житла"). Санкція цієї статті передбачає покарання у виді штрафу від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або виправних робіт на строк до двох років, або обмеження волі на строк до трьох років. Чи підлягає громадянин І. кримінальній відповідальності за вказані дії?

7. Громадянин І., перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, керував транспортним засобом. Внаслідок проїзду перехрестя на забороняючий сигнал світлофора, громадянин І. вчинив наїзд на громадянку К., спричинивши останній тяжкі тілесні ушкодження (ч. 2 ст. 286 КК) Чи може бути вчинення злочину в стані сп'яніння враховане судом як обставина, що обтяжує покарання, при його призначенні?

8. К. вчинив три крадіжки, поєднані з незаконним проникненням до житла. За жодну з них його не було засуджено. Кваліфікуйте злочин, вчинений К. (відповідальність за просту крадіжку передбачена у ч. 1 ст. 185 КК, за крадіжку, вчинену повторно, у ч. 2 ст. 185 КК, за крадіжку, поєднану з незаконним проникненням до житла, у ч. 3 ст. 185 КК).

9. Л. вчинив злочин, за який у санкції відповідної статті передбачено покарання у виді штрафу від п'яти тисяч до дванадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавлення волі на строк від двох до п'яти років. Суд на підставі ст. 69 КК ("Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом") призначив Л. покарання у виді позбавлення волі на строк 2 роки. Злочин якого ступеня тяжкості було вчинено Л.?

10. Особа вчинила державну зраду (ч. 1 ст. 111 КК) і з моменту вчинення злочину ухилялась від слідства та суду протягом 10 років. Через 10 років її було затримано. За час ухилення від слідства та суду особа нових злочинів не вчинила. Чи є підстави для звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності?

11. П. у день свого 14-го дня народження, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, під час сварки спричинив ножем тяжкі тілесні ушкодження одному із гостей. Наступного дня він пішов до лікарні і

намагався примиритися з потерпілим, зокрема, запропонував понести витрати на ліки за ті гроші, що П. їх заробив під час канікул, на що потерпілий погодився. З яких підстав неможливо застосувати до П. норму про звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку примиренням винного з потерпілим (ст. 46 КК України)?